

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 11168

DER TSAR FUN AN ALTN KATORZHNİK

Pyer Loti

*The original of this title comes from the permanent collection of the
YIVO Institute for Jewish Research, New York, NY*

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פארלאג „די נייע יידישע פאלקס־שול“

פיער לאַטין.

דער צער פון
אין אלטן קאמארושניק

יידיש ש. פאסטאמסקי.

1919 ע-1923

דרוקעריי ש. פ. גארבער זאוואלנע 25.

דער פארטאג, די נייע יידישע פאָלקסשול'ס האָט שוין
שרויסגעגעבן פאָרנדיקע ביכער:

א) פֿערנביכער:

1. אַרומפֿירטער אַרומגעמישער רעכנבוך (סארן 1-10
לערניאָר) באַארבעט דוים שמעקלין און אנדערע
2) אויפלאגעס) פֿון ש. באַסטאַמסקי.
2. אַרומגעמישער רעכנבוך (ערשטער הונדערט)
באאַרבעט דוים שמעקלין און אנדערע פֿון ש. באַסטאַמסקי.
3. אַרומגעמישער רעכנבוך (ערשטער טויזנט)
4) אויפלאגעס) פֿון ש. באַסטאַמסקי.
4. אַרומגעמישער רעכנבוך (פלערליי צאָלן).
4) אויפלאגעס) פֿון ש. באַסטאַמסקי.
5. אַרומגעמישער רעכנבוך (גרויסצאָלן)
4) אויפלאגעס) פֿון ש. באַסטאַמסקי און 5. הורוויץ.
מיט אַ בילדאָנע פֿון דער מערטינאלאָגיע פֿון אַרומגעמיש
אויסגעארבעט נון אַקאָסטיע ביי דער הילנער יידישע
לערער-געזעלשאַפֿט.

6. באַסטאַמסקי און מ. היימסאָן - לעבעדיקע קלאַנגען
א רייד-אילוסטרירטער א"ב
7. לעבעדיקע קלאַנגען. - לעבעדיקע קלאַנגען
ברעסטאַמאָטיע פֿאַרן ערשטן לערניאָר
די לעבעדיקע קלאַנגען זיינען באַשטעטיקט פֿון אַ קאָסטיע
לערער ביים הילנער צ. ב. פ.

— לעבעדיקע קלאַנגען —

ברעסטאַמאָטיע פֿאַרן 2-טן לערניאָר.
פֿון ש. באַסטאַמסקי און מ. היימסאָן.
ס'דער ניער לערער - זאַמלונג פֿון שוויסטלעכע איבונגען
די אויסצולייגן די געדאַנקען.
אַרומגעמישער רעכנבוך - לעצטער טייל (פֿאַרצענטן, דיסקאָנט,
דרייצללי א. א.)
מעטאָדישע אָנווייזונגען צו די לעבעדיקע קלאַנגער מיט
א פֿרום-פֿאַרנאַם פֿון יידיש פֿאַר דעם 1-טן לערניאָר.

פארלאג „די נייע יידישע פאָלקס-שול“

פיער לאָטן.

דער צער פון
אן אלטן קאמארוזשניק

יידיש ש. פאסטאמסקי.

ווילנע-1923

דרוקעריי ש. פ. גארבער זאוואלנע 25.

„Der Zaar von ein Katorsznik”

bajka narodowa

S. Bastomskiego.

Wilno, Druk. F. Garbera, Zawalna 25.

1923.

דידאָזיקע רירנדיקע געשיכטע האָט מיר דערציילט
מיינער אַ פריינד אַ מאַטראַס איוו, וואָס האָט געדינט מיט
מיר אויף איין שיף.

איינמאָל סאַרנאַכטלעך איז אים אויסגעקומען אַרייַ-
בערצופירן אין אַ קליין שיפל עטלעכע פאַרברעכער, וואָס
מעהאַט געדאַרפט אָפשיקן אויף אַ זויטן אינול קיין גיי-קאַ-
לעדאַניע. צווישן די פאַרברעכער האָט זיך געמוגען איינער
אַן אַלטער קאַטאַרושניק פון אַ יאָר זיבעציק, וואָס האָט מיט-
געפירט מיט זיך אין אַ קליין שטייגעלע אַן איינמאַכן וואָ-
ראַבייטשיקל.

דער אַלטער האָט אַזוי זאָרגעווידיק אָפּגעהיט דאָס פיי-
געלע, מיט אַזוי פיל ליבע און צערטלעכקייט זיך באַצויגן
יי דעם, אַז איוו האָט זיך גיט ווילנדיק אָפּגעשטעלט קוקן
שיף זיי.

דער אומגליקלעכער זקן איז געווען צונויטגעשמידט
מיט אַ קייט צוזאַמען מיט נאָך איינעם אַ יונגן פאַרברע-
כער. דער יונגער קאַטאַרושניק האָט אָפּגעלאַכט פון זיין
אַלטן שכן און חוּק געמאַכט פון זיין צאַרטער ליבע צום
קליינעם פייגעלע.

איוו האָט פאַרפירט מיטן אַלטן אַ שמועס און איז
געוואָר געוואָרן, אַז דער אַלטער איז שוין פון יאָרן לאַנג
אַ גולן און מע פאַרהאַלט אים שוין צום פינפטן אָדער צום

זעקסטן מאָל. דער גולן האָט אומעטיק געקוקט אויף איוון
און גערעדט: — שווער זיך אָפּצוגעוונען פון דערדאָזי-
קער מלאכה! .. גלויב מיר, איך האָב ניט געוואָלט גיין אויף
דעם וועג. איך האָב פיל מאָל געזוכט אַרבעט. האָט מיך אָבער
קיינער ניט געוואָלט קענען... און עסן דאַרף מען דאָך. די
נשמה אויסשפייען קען מען ניט — האָב איך זיך ווידער גענוג.
מען צו דערזעלביקער מלאכה. דעם לעצטן מאָל האָט מען מיך
טאַרמשפט דערפאַר, וואָס איך האָב אָפּגעצויגן פון אַפּעלד
אַ זאַק מיט קאַרטאָפּל. נו, פאַרמשפט — מאַרפּאַלן אָבער וואָס
פאַרשיקט מען מיין געביין אין אַזאַ ווייטעניש? צי דען האָבן
זיי מיך ניט געקאָנט לאָזן רוין שטאַרבן אין פּראַנקרייך?
איך בין שוין אַלט... גיט פיל שוין פאַרבליבו צו לעבן אויף
דער וועלט...

און אַ גליקלעכער, וואָס ס'האָט זיך געפונען אַ מענטש
וואָס האָט אים אויסגעהאַכט מיט מיטגעפיל, האָט דער אַל-
טער מיט שטאַלץ באַוווּן איוון זיין טייערן אוצר, די איינ-
ציקע צירונג, וואָס ער פאַרמאָגט — דאָס קליין פייגעלע
אין שטייגל.

דאָס איז געווען אַן איינפאַך צוגעוווינט וואָראָביי-
טשיק, וואָס האָט גוט געקענט דעם קול פון זיין באַלעבאָס.
ס'איז קאָנטיק געווען, אַז דער אַלטער פאַרגרעב-
טער גולן און דאָס קליין גראָ פייגעלע זיינען גרויסע
פריינד.

— מ'האָט געדאַרפט זען — האָט איוו דערציילט —
ווי ס'האָט אָפּגעלעבט דאָס קנים פון דעם אַלטן פאַרברעכער
וואָס פאַר אַ שטאַלץ עס האָט זיך אָנגעצונדן אין זיינע מאַטע
צויגן בשעת ער האָט דערציילט וועגן זיין ליבלינג.
אַ גאַנץ יאָר האָט דאָס פייגעלע פאַרבראכט מיט אים אין תּפּיסה.

גאַנצע טעג פלעגט עס דאָרט אָפּוּיצן ביי אים אויפן אַקסלן
קיינער ווייס ניט, וויפיל מי ס'האַט אים געקאָסט, איי-
דער ער האָט באַקומען אָן ערלויבעניש מיטצונעמען
וויין קלייבעם פריינד קיין קאלעדאָניע. היינט איידער עס
האַט זיך אים איינגעגעבן צו מאכן פאָרן פייגעלע אַ שטייגל,
וואָס זאָל טויגן אויף אַזאָ ווייטן וועג! וויפיל זאָרג, וויפיל
צרות עס זיינען דערביי געווען! מע האָט געדארפט קריגן
האַלץ, דראָט, אַ ביסעלע גרינע פּאַפּיר דאָס שטייגעלע אויס-
צופּונן ...

נעבאָדזשיק וואָר אַבייטשיקל, מער ווי שמוציק תּפּיסה-
ברויט האָט עס אין דעם שטייגל ניט געפּונען! ..
ניט געקוקט אָבער - אויף דעם, איז דאָס ברעקל-פּיי-
געלע געווען זייער צופּרידן און פּריילעך אַרומגעשפרונגען
איבערן שטייגל.

אין עטלעכע שעה אַרום איז אויסגעקומען איוון וויי-
דעראַמאַל צו גיין פאַרביי דעם אַלטן קאַטאַרוזשיק. די שיף
איז שוין געוועזן גרייט צום אָפּפאַרן. איוו האָט שוין געהאַט
פאַרגעסן אָן דער פּריערדיקער באַקאַנטשאַפט. פּלוצלונג האָט
אים עמיצער פאַרויכטיק אָנגערירט פאַרן אַרבל. איוו האָט
זיך אומגעקוקט און דערזען דעם באַקאַנטן קאַטאַרוזשיק.
אָבער וואָס איז דאָס מיטאַמאַל מיט אים געוואָרן?
פאַר די עטלעכע שעה האָט ער זיך אַזוי אומגעביטן!
סאַר אַ צער, סאַר אַ שטומער טרויער עס איז געווען אויס-
געגאַסן אויף דעם קראַנקן אַלטן פּאַנים!
— נאַט אייך, נעמט דאָס צו! — האָט דער אַלטער
געזאַגט צו איוון און זיין קול איז שוין אויך געווען גאָר

אן אנדערער — שטיל אפגעהאקט, צעבראָכן...
איוו האָט פאָרוונדערט געקוקט אויף אים.
דער קאָסטאַרושניק האָט אים געשטופט אין די הענט
אַריין דאָס באַקאַנטע גרינע שטייגעלע.

— נעמט, סוועט אייך אפשר צוניק קומען!
מעדאַרף ניט, מעדאַרף ניט! — האָט איוו פאָרווונט
דערט געזאָגט — איר מוט עס נעמען מיט זיך פארן וואָ-
ראַבייטשיקל. איר וועט דאָרט פון דעם קליינעם חברל אַ
סך נחַת האָבן!

— אַך, — האָט דער אַלטער אַפגעזיפצט — ניטאָ
שוין קיין וואָראַבייטשיקל אין שטייגל! ... ניטאָ!.. איר ווייסט
נאָך, ווייזט אים, גאָרניט. פוסט איז דאָס שטייגל בעבליבן.
און צוויי זודיקע טרערן, עדות פון דעם שרעקלעכן
צער זיינען אראָפגערונען איבער זיינע איינגעפאלענע באַקן
ער האָט גענומען דערציילן איוון די טרויערדיקע
געשיכטע.

ער ווייסט ניט ווי אזוי עס האָט זיך פונאַנדערגעעפנט
דאָס טירל פון שטייגל — דאָס דערשראָקן פייגעלע איז
אַרויסגעפלויגן און איז באלד אַריינגעפאלן אין ים אַריין.
עס האָט נעבעך קיין פה ניט געהאַט צו פליען, ווייל איין
פליגל איז ביי אים געווען אונטערגעשניטן...

— גאָט, סאַר אַ שרעקלעכער מאַמענט דאָס איז גע-
ווען! ... איך האָב מיט מיינע אויגן געדאַרפט צווען, ווי עס האָט
זיך געראַנגלט, געמאַטערט... אַ האַסטיקער שטראַם האָט אים
לסוף אוועקגעשלאַפּט ווייט, ווייט... איך האָב אַלץ געווען
און ניט געקאַנט קומען אים צו הילף! ...

אין דער ערשטער מינוט האָט דער אַלטער געוואָלט
שרייען, רופן צו הילף, לויפן זוכן איוון, דעם איינציקן, וואָס

האָט גערעדט מיט אים ווי מיט אַ מענטשן, בעטן אים, פאלן
צו זיינע פיס, ער זאל ראטעווען דאָס פייגעלע. ער האָט
אַבער באלד פאַרשטאַנען, אז ס'וועט קיין זאַך ניט העלפן.
ווער וועט רחמנות האָבן אויפן פייגעלע פון אַזאַ אומגליק-
לעכן? קיינער וועט אים אפילו ניט וועלן אויסהערן. צו דען
קען ער זיך גאָר דערוועגן צו טראַכטן, אז מע וועט אָפּהאַלטן
די שיף, פדי אַרויסצוראַטעווען פון וואַסער דעם וואָראָ-
בייטשיקל — דאָס אומגליקלעך פייגעלע פון דעם אַלטן קאָ-
טאַרושניק? ... ווער וועט דאָס טאָן?

און דער אַלטער איז געבליבן ווי צוגעשמידט צום אָרט
און, ניט אַראָפּנעמענדיק דאָס אויג, געזען ווי דאָס קערפּערל
האָט זיך געשלאַגן און געצאַפּלט און איז ענדלעך פאַר-
לאָרן געגאַנגען אין דעם ווייטן ווייסן ים-שוים.

אין יענער מינוט האָט ער זיך דערפילט איינזאַם,
שרעקלעך איינזאַם אויפן גאַנצן לעבן, און שטיקער טרערן —
טרערן פון שטומען שרעקלעכן יאוש האָבן געגאַסן פון
זיינע אויגן.

און אין דערוועלביקער צייט האָט דער יונגער חבר,
וואָס איז געוועזן צוגעשמידט צו אים מיט איין קייט, גע-
שפּאַט און געלאַכט פון אים, געלאַכט פון דעם וויינענדיקן
אַלטן מאַן.

איצט האָט שוין דער אַלטער ניט קיין פייגעלע און
ווייל דעריבער ניט איבערלאָזן ביי זיך דאָס שטייגל. וואָס
ער האָט מיט אַזוי פיל זאָרג צוגעגרייט פאַר זיין אומגעקור-
מענעם קליינעם פריינד.

און ער האָט דאָס איצט געוואָלט איבערגעבן דעם גוטתאָר-
ציקן מאַטראַס, וואָס האָט אויסגעהערט די געשיכטע. ער האָט אים

געוואָלט איבערלאָזן און אַנדענק פאַרן אָפּפאַרן אין דער
ווייטער און געוויס שוין לעצטער ריזע זיינער .

איוון איז געוואָרן שווער אויפן האַרצן. ער האָט צו-
גענומען די מתנה, וועלנדיק מיט דעם אויף וויפיל ניט איז
פאַרלייכטערן דעם שרעקלעכן צער פון דעם אומגליקלעכן וקן.
ער האָט צוגענומען דאָס ליידיקע שטייגל, וואָס האָט געקאָסט
דעם אַלטן אזוי פיל מי, און וואָס ער האָט אזוי געשעצט.

מיר דאַכט, אז איך האָב ניט געקאָנט איבערגעבן
קיין הונדערט-חלק פון דעם שווערן איינדרוק, וואָס איך
האָב אַרויסגעטראָגן אויסהערנדיק די טרויעריקע דערציילונג.
ס'איז שוין געהען שפעט אין דער נאַכט און איך
האָב זיך שוין געוואָלט לייגן שלאָפן. דער געדאַנק וועגן
דעם אַלטן קאַטאַרוזשניק איז מיר אָבער פון קאָפּ ניטאַרויס.
אויפן האַרצן איז געוואָרן שרעקלעך שווער .

— אפּשר קען מען אים מיט וואָס עס איז טרייסטן, —
אָב! איך זיך אָפּגערופן צו איוון — צושיקן אים אַן אַנ-
דער פייגעלע. —

— איך האָב שוין געטראַכט וועגן דעם — האָט איוו
געענטפערט. — מ'דאַרף זיך אַראָפּכאַפּן אויפן ברעג, קויפן
אַ שיינ פייגעלע און מאַרגן ברענגען עס אין דעם זעלבן שטיי-
געלע דעם אַלטן. מ'דאַרף דאָס נאָר מאַכן גיך, ביז וואַנען
די שיף וועט אָפּגיין .

אין יענער נאַכט האָב איך לאַנג ניט געקאָנט איינ-
שלאָפן. איך האָב זיך געפרייט ווי אַ קינד פון מיין גליקלעכן
איינפאַל, זיך פאַרגעשטעלט פאַרויס די פרייד פון דעם
אַלטן, ווען ער וועט דערזען דאָס באַקאַנטע שטייגעלע מיט
אַ פייגעלע.

מיין פלאַן האָב איך אָבער ניט אויסגעפירט.

אויף מאַרגן אינדערפרי, אַז דער ערשטער איינדרוק
 איז שוין אַריבער, האָב איך פאַרשטאַנען, אַז דער צער פֿון
 דעם אַלטן קאַטאַרושניק איז געוועזן ניט אַזאַ, וואָס מע זאָל אים
 קענען טרייסטן מיט אַן אַנדער פייגעלע. איך האָב פאַר
 שטאַנען, אַז דעם אַרימען עלנטן אַלטן קאַטאַרושניק וועט אפילו
 דאָס זעלטנסטע גן-עדן פייגעלע ניט פאַרבייטן דעם איינ-
 פאַכן גראָען וואַראַבייטשיקל מיט דעם אונטערגעשאַרענעם
 פליגל... נאָר דאָס אומגעקומענע פייגעלע האָט אויפגעוועקט
 אין זיין פאַרטריקנטן האַלב-אַפגעשטאַרבענעם האַרצן אַזאַ
 דירנריקע ליבע, אַזוינע טיפע צאַרטע געפילן.

אכטונג. שילער און לערער!

אין פאַרלאַג, נייע "דישע פּאָלקסשול" איז ערשינען אַ נייע
 "דישע שפּיל צונויפגעשטעלט פֿון ש. באַסמאַסקי—

אירוסמירטע לאַמאָ, רעמעניש"

מיט באַשמעלונגען זיך זענען: חילנע, סמעפּ. נאָם 24 ח. 88

מאמר

באטעריאלן צום יידישן פאָלקלאָר

עס זענען אין דעם צענטער פון ש. באטעריאלן

1. יידישע פאָלקסרעסעטיבן - (צו אונזערע אונטערשיידענע א סארטען פון ש. און א סארטען רעסעטיבן . . . . .)
2. זאמלונג פון יידישע שפּריכערטער פאר שול און פאמיליע . . . . .
3. ביים קינאל | באנד - יידישע שפּריכערטער, יעדע לאך רעכענען, פארשיידענע, יידישע, פריער שטימע, קלוגה, חכמה, טענה, טענה און זאמלונג
4. ביים קינאל II באנד - יידישע פאָלקסרעדער (1) יידיש רעדער (2) יידישער און שפּריכער (3) צו זען טענה, שפּריכער און שפּריכערטער פארשיידענע קינדער רעדער 3 יידיש פון דער און פון דער יידיש 4 יידישער און יידישער 5 בארענענער רעדער (איינע און איינע קלאסע לויט א. א. א.) 6 הקיבלה און חכמה רעדער 7 שארע ליענדיגער 8 פריער און פארשיידענע 9 חכמה טערישע רעדער 10 רעסעטער רעדער 11 יידיש לויט דער 12 יידישע בארענענער און שפּריכער רעדער 13 יידישע רעדער און אונזערע שפּריכער 14 זענען רעדער 15 פאָלקסרעסעטיבן און פאָלקסרעסעטיבן

אינגיבן ערשיינט:

1. דער נייער לערער - זאמלונג פון שפּריכערטער אינגען
2. אריינרעכטער רעכענער לעסער פיל (פאָלקסרעסעטיבן, דיסאָנט, חכמה און א. א. . . . .)
3. מיטאָרישע אַנטי־זענען צו די לעבעדיקע קלאַנגען מיט א שפּריכערטער און יידיש פאר דעם יידישער . . . . .
4. ברענענער פאר די עלטערע קלאַנגען . . . . .